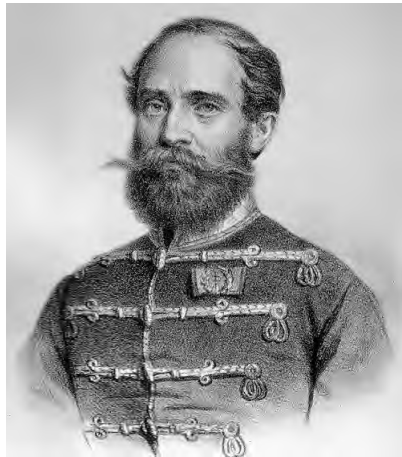

Cserneki és tarkeői Dessewffy Arisztid

***Császári és királyi huszárkapitány - Honvéd vezérőrnagy
tábornok***

***Fölvidék, Ósvacsákány, 1802. július 2. – Arad, 1849. október 6.
Élt: 47 évet.***

*„Az orosz szemtanúk is félelemmel vegyes csodálattal emlegették azt a
vörös ruhás, szakállas magyar „püspököt”, aki kereszttel a mellén, karddal a
kezében irtózatot pusztítást végzett soraikban. Csak a magyar hadsereg megadása után
tudták meg,
hogy e „valóságos halál angyala” nem egyházi főméltóság volt, hanem a vörös
tábornoki ruháját s mellén a Magyar Katonai érdemrend kettőskeresztes
kitüntetését viselő Dessewffy Arisztid.
/Hajagos József/*

*

*Ósvacsákány piciny falu,
egy utcája kétoldalú.
S tekeredik, mint egy hurka,
itt él hősünk, vékony, nyurga.*

*Fölvidéken erdők ölén,
hol bokrokon érik kökény,*

*nő a teste, s lelke nagyra,
készülődik életharcra.*

*Evangelikus vallású,
szálegyenes, jótartású
Hun-magyar az anyanyelve,
szabadság az alapelve!*

*Apja Gáspár, anyja Júli'
vezetékneve Kubinyi,
Négy gyermeket hoz világra,
akiket a lelkész áldja.*

*Kassán tanul alapfokon,
s Eperjesen felsőfokon.
Éppen, hogy tizennyolc éves,
s vonzza pálya, csillagfényes.*

*Nemes lelke, nyalka termet,
látszik rajta, lóra termett.
Büszkén ül a lova hátán,
számára a ló egy áldás!*

*Lovas lóval összenőve,
nyargal, rohan, megy előre.
Barátságban vannak mélyen,
vígán élnek nyáron-télen!*

*Szép a ló és a lovasa,
mint a villám szúr a bajsza.
Tekintete lenyűgöző,
látszik rajta; célratörő.*

*Két évtized a seregben,
huszárcapitány nyeregben.
Radetckynek szeme, fénye,
császári had nagy reménye.*

Nyugdíjba megy, majd megnősül,

*családfája is kizöldül.
Gazdálkodik, éli éltét,
s gondozza a szép reményét.*

*Kettétört a sorskereke,
meghalt neje, s két gyermeke!
Fáj a szíve, üres háza,
sötét minden éjszakája.*

*

*A Haza sorsa éleszti,
s csüggedtségből felébreszti.
Részt vesz annak védelmében,
nemzetőrség szervezésben.*

*Sáros vármegyébe teszik,
s Kisszebenben intézkedik.
Az egysége főként szlovák,
van közöttük Vozár, s Kovács.*

*

*Az északi tót népesség,
szláv tengerben csöpp ékesség.
Velünk együtt őshonosak,
génjeikben hasonlóak.*

*Három féle nyelvjárásuk,
sajátos az észjárásuk.
Öntudatuk ébredező,
téves múltba révedező.*

*Dolgos, szorgos, serény népség,
magyarsággal kevert vérség.
Mutatják a családnevek,
és számtalan egyéb jelek.*

*Leggyakoribb név a Horváth,
Kovács, Varga, Tóth, Nagy, Balázs,
Szabó, Molnár, Balog, s Lukács.
Az élet egy mesterszakács!
Harmincezer harcol velünk!
S egy pár ezer meg ellenünk,
a Hurbán-Stur légióban,
öntudattól dagadóan.*

*

*Irányi a kormánybiztos,
a parancsa nyílt, nem titkos:
„Átjárókat torlaszolni,
keményebben kell harcolni!”*

*Franz Schlik altábornagy támad,
lovaival felénk vágat.
Hadoszlopa hatezer fős,
van közöttük legény és nő.*

*Pulszky Sándor az ezredes,
Dessewffy meg a helyettes.
Budamérnál mattot kapunk,
megnő gondunk és a bajunk!*

*A legénység futamodik,
s a vezérkar tanakodik.
A seregünk Miskolcra tart,
így kerüli el a vihart.*

*Jön az újjászerveződés,
ellenféllel kergetőzés.*

*Mészáros Lázár a vezér,
Ő a felelős hadügyér.*

*Arisztid most alezredes,
feltűnő, hogy igen eszes!
Bizonyítja ezt fenn Kassán,
január negyedik napján.*

*Ottan Ő a legkitartóbb,
támadóknak ellenállóbb.
Vesztünk, ám Ő győzedelmes,
hisz' a bátor sosem vesztes!*

*Klapka Györgynek keze alatt,
sikert sikerekre arat.
A tarcali ütközetben,
ott látható csatarendben.*

*Bodrogkeresztúron tarol,
hol az osztrák minket rabol.
Klapka külön megdicséri,
tisztársait hozzá méri.*

*Január utolsó napján,
látható a szőke Tiszán,
a tokaji ütközetben,
fergeteges lendületben.*

*Schlik a túlsó parton maradt,
és egy tapodtat sem haladt.
Dessewffy így bizonyított,
sorskerekén így fordított.*

*Ezredes lesz, s egyből tervez,
parancsnoka Dembinski lesz.
Felső-Tisza mentén gyűlnek,
s főseregben egyesülnek.*

A hadtest új beosztást kap,

*s a jó ötlet mindent átszab.
Jerzy Bulharyn, s Dessewffy,
Schlik seregét vágja, lövi.*

*Fut az osztrák eszeveszett,
ez a csata nekik veszett!
Tegnap macskák, most egerek,
csiripelik a verebek!*

*Végül egérutat nyernek,
s Rimaszombat felé mennek.
Fussál osztrák, szedd a lábad,
legyen társad a búbánat!*

*Kompolton jó kompót készül,
ott az osztrák meg nem vénül!
Februárban kora reggel,
Arisztid kél a sereggel.*

*Támad a négy huszárszázad,
s vértesezred lilul, sápad.
Álmából kél, s talpra ugrik,
idegességében csuklik.*

*Tizennyolcadikát írunk,
meg van ásva már a sírjuk.
Száguldunk az osztrák elé,
s menekülnek Gyöngyös felé!*

*Ez igazi meglepetés,
úgy hívják, hogy rajtaütés!
Hull az osztrák, mint falevél,
róluk a krónikás regél.*

*Windisch-Gratz egyesül Schlikkel,
a versíró most nem viccel!
S hadaik a Tarna mentén,
sorakoznak hadi szemlén.*

*Februárnak végén járunk,
hideg van, és kissé fázunk.
Verpelétnél jön az osztrák,
a lapokat most ők osztják!*

*A faluból kiszorulunk,
futásra van nyomos okunk!
S jó Poeltenberg hadosztálya,
harci tüze, mint a máglya.*

*Itt van Klapka és Görgey,
ők sem tudnak fordítani!
Ám a gáton áll egy legény,
ki a helyén elszánt, kemény.*

*Ő az egyik jelölt őrünk,
'ki tevékeny, élő hősünk.
A kápolnai csatában,
példa a kardforgatásban.*

*Új állomás, Mezőkövesd,
az eseményt most jól kövesd!
Egerfarmoson lesz szállás,
s ellenséggel szembenállás.*

*Március elsején reggel,
ránk tör osztrák nagy sereggel.
Bulharyn és Klapka kapkod,
s kiáltanak hátraarcot!*

*Szemere elégedetlen,
e vereség érthetetlen!
A fővezért elmeneszti,
s Görgeit helyére teszi.*

Dessewffynek hadosztálya,

*ott a szolnoki csatában.
Majd Hatvanban jeleskedik,
reá nyomás nehezedik.*

*Gondok-bajok halmozódnak,
valahogy majd megoldódnak.
Egyszer siker, máskor kudarc,
vágta előre, s hátraarc.*

*A váci lovas ütközetben,
magasodik a nyeregben.
Példás vitéz helytállása,
Honszeretet vállalása.*

*Harci tettét elismerik,
s érdemrenddel kitüntetik,
S lovashadosztálynak élén,
uralkodik büszkeségén.*

*Jön Nagysalló, majd Komárom,
s honvédszászló leng a váron.
S Buda visszafoglalása,
égi erők nagy áldása!*

*Május van, ígéret hava,
hadban a nép színe-java.
Küzd a Honvéd a Hazáért,
és a Világszabadságért!*

*Június egy, érik a meggy,
a siker most belépőjegy.
Arisztid mától tábornok,
s bortól élesednek torkok.*

*Felvidékre küldik gyorsan;
rendet csináljon ott nyomban!
S József Wysockival együtt,*

az ellenség elé „feküdt”.

*Támad az éhes vakmerő,
száztízezer orosz erő.
S mint a hegyről a lavina,
zúdul a sok haramia.*

*Kilencedik hadtest kevés,
s jó a helyes felismerés.
S vonul a serege délre,
hogyan kerüljön kardélre.*

*Július öt. Hősünk Pesten,
lelki örömmel telten.
Oltár előtt ifjú neje,
boldogságnak ígérete.*

*Szép Szinyei Merse Emma,
örök hűségéről szól ma.
A bizalom erős, közös,
a jövőjük kétes, ködös.*

*Villanás a magánélet,
az egészről ez csak részlet.
Visszavárja Őt a sereg,
attól csöppet sem kesereg.*

*Tisza mellett viszontlátjuk,
s Tóalmáson megcsodáljuk.
A kozákkal megütközik,
s Tolsztoj hadát zúzzák, törik.*

*Az oroszok megcsodálják,
s álmaikban ma is látják
a vörös ruhás „püspököt”,
mint égen futó üstököst.*

*A harci kedv még fellángol,
s arcon mély barázdát árkol.
S csetlünk-botlunk egy szőnyegen,
Szeged alatti Szőregen.*

*Az osztrákok lendületben,
oroszokkal egy ütemben,
összehangoltan támadnak,
csapataink meg rohannak.*

*Csak Dessewffy áll most ellen,
e forgószél őrületben.
S Temesvárra fújja a szél,
'hol a magyart várja a vég.*

*Szívén fájdalomkés hatol,
s osztrákokhoz átlovagol.
Körültekintőn cselekszik,
kegyelemben reménykedik,*

*Esküszegés és lázadás!
Felségsértés és árulás!
S egy kézjeggyel, tollvonással,
kivégezve golyó által.*